

การวิเคราะห์โครงการคนละครึ่งด้วยแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

มณิภัทร ไทรเมฆ¹

Analysis of Half/half Co-payment Project through the Concept of Sufficiency Economy

Manipat Saimek¹

Received 31/3/2021

Revised 4/5/2021

Accepted 21/5/2021

บทคัดย่อ

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทย และความเป็นอยู่ของประชาชนเป็นวงกว้าง รัฐบาลจึงหามาตรการรักษาระดับการบริโภคภายในประเทศ ซึ่งหนึ่งในโครงการนี้ คือ โครงการคนละครึ่ง ซึ่งเป็นโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจระดับฐานราก สำหรับผู้ประกอบการรายย่อย โดยเฉพาะกลุ่มหาบเร่ แผงลอย เพื่อให้มีรายได้จากการขายสินค้าเพิ่มขึ้น เพื่อสนับสนุนว่าโครงการดังกล่าวของรัฐบาลนั้นประสบความสำเร็จและส่งผลทำให้ประชาชนบรรเทาความเดือดร้อนได้ในยามเกิดวิกฤติ บทความวิชาการนี้ผู้เขียนจึงได้นำหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเชิงระบบมาวิเคราะห์โครงการคนละครึ่ง ผลการวิเคราะห์พบว่า หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ประกอบด้วย ความพอประมาณ ความมีเหตุผล ภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ด้วยเงื่อนไข ความรู้ คุณธรรม นั้น สิ่งสำคัญคือปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านความรู้ (เป็นเงื่อนไขที่จำเป็น) ทั้งรัฐและประชาชนคือการปรับตัวสู่ New Normal คุณธรรม (เงื่อนไขที่พอเพียง) รัฐไม่คดโกง รับผิดชอบต่อประชาชน ประชาชนไม่คดโกงและแบ่งปันคนอื่นที่จำเป็นมากกว่า นำไปสู่กระบวนการทั้งวิธีคิดด้านความพอประมาณ วิธีการแบบพึ่งพาตนเอง และวิถีชีวิตด้วยการประหยัดทั้งภาครัฐและประชาชน สุดท้ายก็จะเกิดผลผลิตจากกระบวนการ (Output) ประชาชนสามารถปรับตัวได้และให้ความร่วมมือกับภาครัฐ ผลประโยชน์ที่ได้จากผลผลิต (Outcome) ประชาชนบรรเทาความเดือดร้อน ร้านค้าชุมชนยังดำเนินกิจกรรมต่อไปได้ และผลกระทบ (Impact) คือ ทั้งภาครัฐสามารถกระตุ้นเศรษฐกิจได้ระดับหนึ่งและประชาชนลดความทุกข์ ความเครียดลง และสามารถทำให้เศรษฐกิจดำเนินต่อไปได้

คำสำคัญ: แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โครงการคนละครึ่ง เศรษฐกิจพอเพียงเชิงระบบ

Abstract

The situation of the COVID-19 epidemic is extensively affecting the Thai economy and the well-being of the people. Thus, the government has sought measures to maintain the level of domestic consumption. One of the projects is the half-half co-payment scheme, which aims at restoring the

¹ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Thanyaburi

E-mail: manipat_s@rmutt.ac.th

economy at the grassroots level for small entrepreneurs, especially street vendors, to generate more income from product sales. To support the success of such a project by the government and show how it enables people to alleviate their distress during this time of crisis, this paper analyses the half/half co-payment scheme using the notion of systems analysis of sufficiency economy. The analysis results show that the sufficiency economy philosophy consists of moderation, rationality, and self-immunity. Regarding knowledge and ethical integrity, the input of knowledge (necessary condition) is important for both the government and the people to adapt themselves to the New Normal; as for ethical integrity (sufficiency condition), the government is not corrupt, and it is responsible for the people. The people do not cheat but share things with the others who are in more need. These conditions lead to the way of thinking about moderation, self-reliance, and a way of living through savings by both the government and the people, and they will finally lead to the product of the process (output). Consequently, the people can adapt and cooperate with the government. The benefits obtained from the outcome are that the people can alleviate their trouble, and the community stores can carry on their activities. For the impact, the government can stimulate the economy to a certain extent, and the people can reduce their suffering and stress, which enable the economy to continue.

Keywords: concept of sufficiency economy, half/half co-payment project, systematic sufficiency economy

บทนำ

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 ที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทย และความเป็นอยู่ของประชาชนเป็นวงกว้าง รัฐบาลจึงหามาตรการรักษาระดับการบริโภคภายในประเทศ เช่น โครงการคนละครึ่งที่มีกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้ที่มีรายได้พอมีกำลังซื้อมาร่วมจ่ายกับรัฐ และโครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เพื่อช่วยเหลือเยียวยา และลดภาระค่าใช้จ่าย นอกจากนี้โครงการคนละครึ่ง มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างการเรียนรู้ให้กับประชาชนทุกระดับจนถึงระดับฐานราก ให้สามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและพัฒนาให้สังคมไทยเดินเข้าสู่ Digital Society ไปพร้อมกัน

ในวันที่ 29 กันยายน 2563 รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง (นายสันติ พร้อมพัฒน์) ได้กล่าวถึงโครงการที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงการคลัง 2 โครงการ ประกอบด้วย 1. โครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ 2. โครงการคนละครึ่ง โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. โครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ (ผู้มีบัตรฯ) มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือเยียวยา และลดภาระค่าใช้จ่ายแก่กลุ่มผู้มีบัตรฯ ประมาณ 14 ล้านคน เนื่องจากผู้มีบัตรฯ ไม่สามารถประกอบอาชีพได้ในช่วงที่มี COVID-19 โครงการนี้สามารถช่วยเหลือในเรื่องค่าซื้อสินค้าบริโภคอุปโภคที่จำเป็นจากร้านธงฟ้าราคาประหยัดและพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น โดยให้เป็นเงินจำนวน 500 บาทต่อคนต่อเดือนเป็นระยะเวลา 3 เดือน ตั้งแต่เดือนตุลาคมถึงธันวาคม 2563 เป็นวงเงินรวม 21,000 ล้านบาท ซึ่งโครงการนี้ก่อให้เกิดการใช้จ่ายในท้องถิ่น กระจ่ายรายได้สู่ผู้ประกอบการในพื้นที่

2. โครงการคนละครึ่ง มีวัตถุประสงค์เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจระดับฐานราก สำหรับผู้ประกอบการรายย่อยโดยเฉพาะกลุ่มหาบเร่ แผงลอย เพื่อให้มีรายได้จากการขายสินค้าเพิ่มขึ้น โดยภาครัฐร่วมจ่ายค่าอาหาร เครื่องดื่ม และสินค้าทั่วไปผ่าน

ฝ่ายของผู้ซื้อร้อยละ 50 ทั้งนี้ไม่เกิน 150 บาทต่อคนต่อวัน หรือไม่เกิน 3,000 บาท ต่อคน ตลอดระยะเวลาโครงการ เป็นวงเงินรวม 30,000 ล้านบาท ซึ่งโครงการนี้จะช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายของประชาชนและจะช่วยเติมกำลังซื้อของประชาชน เพื่อให้มีการใช้จ่ายหมุนเวียนไปถึงผู้ประกอบการรายย่อยได้อย่างต่อเนื่องเป็นเงิน 60,000 ล้านบาท

โดยข้อกำหนดของโครงการนี้ คือ ประชาชนผู้มีสัญชาติไทย มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป และมีบัตรประจำตัวประชาชน ลงทะเบียนเข้าร่วมโครงการผ่านเว็บไซต์ www.คนละครึ่ง.com ตั้งแต่วันที่ 16 ตุลาคม 2563 เวลา 06.00 – 23.00 น. จำกัดจำนวนไม่เกิน 10 ล้านคน โดยผู้ได้รับสิทธิต้องยืนยันตัวตนผ่าน g-Wallet แอปพลิเคชัน “เป๋าตัง” อีกขั้นตอนหนึ่งด้วย จึงจะสามารถใช้จ่ายกับร้านค้าที่ติดตั้งแอปพลิเคชัน “ถุงเงิน” ที่เข้าร่วมโครงการเพื่อรับสิทธิได้ ซึ่งการใช้จ่ายจะมีช่วงเวลาตั้งแต่วันที่ 23 ตุลาคม 2563 – 31 ธันวาคม 2563 ในเวลา 06.00 – 23.00 น. ซึ่งผู้ได้รับสิทธิจะต้องเริ่มใช้จ่ายภายใน 14 วัน นับตั้งแต่วันที่ตนได้รับ SMS แจ้งรับสิทธิหรือวันที่เปิดให้เริ่มใช้จ่ายตามโครงการ มิเช่นนั้นจะถูกตัดสิทธิและไม่สามารถลงทะเบียนได้อีก โดยสิทธิที่ถูกตัดจะนำไปเปิดให้ลงทะเบียนใหม่

สำหรับผู้ประกอบการร้านค้าสามารถลงทะเบียนได้ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2563 เวลา 06.00-23.00 น. ผ่านเว็บไซต์ (www.คนละครึ่ง.com) หรือลงทะเบียนผ่านทางสาขาธนาคารกรุงไทย โดยธนาคารกรุงไทยจะช่วยติดตั้ง แอปพลิเคชัน “ถุงเงิน” เพื่อใช้ในการรับชำระเงินจากการขายสินค้า

โดยกระทรวงการคลังมีความคาดหวังว่า โครงการนี้จะเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐและโครงการคนละครึ่ง จะช่วยลดภาระค่าครองชีพให้แก่ประชาชนผู้มีรายได้น้อย และช่วยรักษากำลังซื้อในระบบเศรษฐกิจ จากการเติมเม็ดเงินเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจ 81,000 ล้านบาท ครอบคลุมประชาชน 24 ล้านคน ซึ่งจะช่วยให้เงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น ในช่วงที่เหลือของปี 2563 และส่งแรงขับเคลื่อนต่อเนื่องไปยังปี 2564 แต่การเข้าร่วมโครงการคนละครึ่งนี้ ผู้ที่จะได้รับสิทธิต้องมีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปในวันลงทะเบียน มีบัตรประชาชน และไม่เป็นผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ (ได้รับสิทธิจากโครงการอื่นแล้ว) และจะไม่สามารถเข้าร่วมมาตรการช้อปดีมีคืนได้

ซึ่งผลตอบรับในวันแรกของการเปิดโครงการมีร้านค้าเข้าร่วมโครงการ (1 ตุลาคม 2563) 162,316 ร้านค้า แบ่งเป็นร้านค้าเดิมที่เคยร่วมโครงการของรัฐ จำนวน 113,488 ร้านค้า และร้านค้าใหม่ จำนวน 48,828 ร้านค้า โดยเป็นร้านค้าที่ผ่านการตรวจสอบข้อมูลแล้วจำนวน 140,254 ร้านค้า ณ วันที่ 16 ตุลาคม 2563 มีร้านค้าเข้าร่วมโครงการกว่า 240,000 ร้านค้า และเพียงครึ่งวันมีประชาชนลงทะเบียนแล้วจำนวน 3,800,803 คน ในวันที่ 21 ตุลาคม 2563 มีประชาชนลงทะเบียนแล้ว จำนวน 6,733,557 คน ผ่านการตรวจสอบสิทธิใช้จ่ายตามโครงการจำนวน 6,402,927 คน ในวันที่ 23 ตุลาคม 2563 มีประชาชนเข้าร่วมโครงการกว่า 8.5 ล้านคน และมีร้านค้าเข้าร่วมโครงการกว่า 3.5 แสนร้านค้า ในวันที่ 26 ตุลาคม 2563 มีผู้ใช้สิทธิแล้ว 1,245,528 คน ยอดใช้จ่ายรวมทั้งหมด 502.9 ล้านบาท แบ่งเป็นเงินที่ประชาชนจ่าย 259.4 ล้านบาท และรัฐช่วยจ่ายอีก 243.5 ล้านบาท โดยมียอดใช้จ่ายเฉลี่ย 234 บาทต่อครั้ง การใช้จ่ายพบว่า มีการใช้จ่ายมากที่สุดได้แก่ ร้านธงฟ้า ร้านอาหารและเครื่องดื่ม ร้านค้าทั่วไป และร้าน OTOP และจังหวัดที่มีการใช้จ่ายมากที่สุด 3 อันดับแรกได้แก่ กรุงเทพมหานคร นครศรีธรรมราช และสงขลา

ณ วันที่ 26 ตุลาคม 2563 มีประชาชนเข้าร่วมโครงการกว่า 9.4 ล้านคน มีร้านค้าลงทะเบียนเข้าร่วมโครงการกว่า 3.8 แสนร้านค้า มียอดใช้จ่ายสะสม 704.5 ล้านบาท แบ่งเป็นเงินที่ประชาชนจ่าย 362.5 ล้านบาท และภาครัฐร่วมจ่ายอีก 342 ล้านบาท ยอดใช้จ่ายเฉลี่ย 232 บาทต่อครั้ง ณ วันที่ 28 ตุลาคม 2563 มีร้านค้าเข้าร่วมโครงการแล้วกว่า 4 แสนร้านค้า และมียอดการใช้จ่ายสะสม 1,225.44 ล้านบาท แบ่งเป็นเงินที่ประชาชนจ่าย 626.97 ล้านบาท และภาครัฐร่วมจ่ายอีก 598.47 ล้านบาท ยอดใช้จ่ายเฉลี่ย 229 บาทต่อครั้ง มีการใช้จ่ายครบทุกจังหวัด โดยจังหวัดที่มีการใช้จ่ายสะสมมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ กรุงเทพมหานคร สงขลา นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี และเชียงใหม่ ตามลำดับ อีกทั้งผู้ดูแลระบบของโครงการคนละครึ่งได้มีการประสานงานอย่างใกล้ชิดเพื่อติดตามตรวจสอบพฤติกรรมหรือธุรกรรมที่ผิดปกติ โดย

ธนาคารกรุงไทย ซึ่งได้นำระบบการป้องกันการทุจริตในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ตามมาตรฐานสากลมาใช้ในครั้งนี้

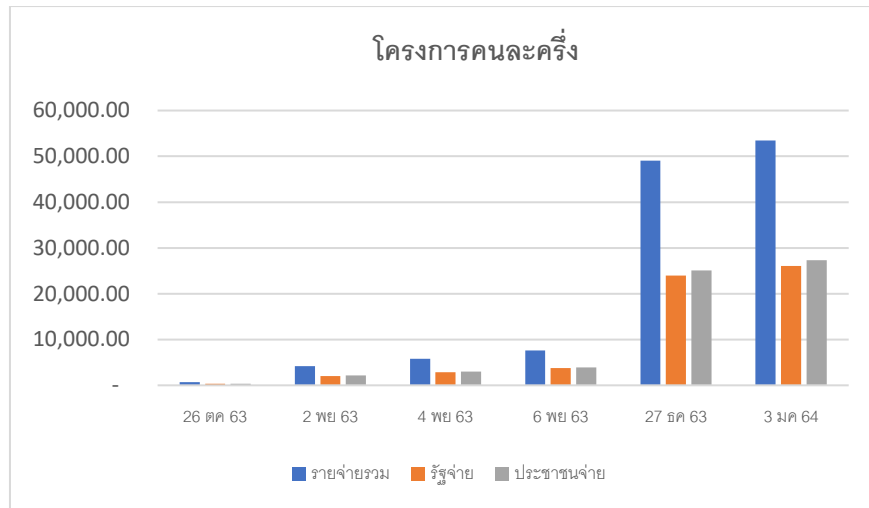
สรุปผลการใช้จ่ายใน 10 วัน ตั้งแต่วันที่ 23 ตุลาคม 2563 ถึง วันที่ 2 พฤศจิกายน 2563 จำนวนยอดใช้จ่ายสะสม 4,188.30 ล้านบาท แบ่งเป็นเงินที่ประชาชนจ่าย 2,139.93 ล้านบาท และรัฐช่วยจ่ายอีก 2,048.37 ล้านบาท ยอดใช้จ่ายเฉลี่ย 225 บาทต่อครั้ง และมีร้านค้าสมัครเข้าร่วมโครงการกว่า 4.7 แสนร้านค้า วัดอุปสงค์สำคัญของโครงการนี้เพื่อลดค่าครองชีพของประชาชน และการกระจายรายได้ให้กับร้านค้ารายย่อย โดยเฉพาะหาบเร่แผงลอยให้มีรายได้จากการขายสินค้าเพิ่มขึ้น ข้อมูล ณ 4 พฤศจิกายน 2563 มียอดใช้จ่ายสะสม 5,815.37 ล้านบาท แบ่งเป็นเงินที่ประชาชนจ่าย 2,966.46 ล้านบาท และรัฐช่วยจ่ายอีก 2,848.91 ล้านบาท

ณ วันที่ 6 พฤศจิกายน 2563 มีร้านค้าลงทะเบียนเข้าร่วมโครงการแล้วกว่า 5.23 แสนร้านค้า และมีผู้ใช้สิทธิแล้วจำนวน 7,161,488 คน โดยมียอดการใช้จ่ายสะสม 7,629 ล้านบาท แบ่งเป็นเงินที่ประชาชนจ่าย 3,888 ล้านบาท และภาครัฐร่วมจ่ายอีก 3,741 ล้านบาท ยอดใช้จ่ายเฉลี่ย 216 บาทต่อครั้ง (กระทรวงการคลัง, 2563) ณ วันที่ 18 พฤศจิกายน 2563 มีร้านค้าลงทะเบียนเข้าร่วมโครงการแล้วกว่า 7.17 แสนร้านค้า และมีผู้ใช้สิทธิแล้วจำนวน 8,773,534 คน โดยมียอดการใช้จ่ายสะสม 18,797 ล้านบาท แบ่งเป็นเงินที่ประชาชนจ่าย 9,581 ล้านบาท และภาครัฐร่วมจ่ายอีก 9,216 ล้านบาท ยอดใช้จ่ายเฉลี่ย 200 บาทต่อครั้ง

ศูนย์บริหารสถานการณ์เศรษฐกิจจากผลกระทบของการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้เสนอให้กระทรวงการคลัง ออกมาตรการโครงการคนละครึ่ง ระยะที่ 2 และโครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐระยะที่ 2 โดยในวันที่ 2 ธันวาคม มีร้านค้าลงทะเบียนเข้าร่วมโครงการแล้วกว่า 8.9 แสนร้านค้า และมีผู้ใช้สิทธิแล้วจำนวน 9,526,815 คน โดยมียอดการใช้จ่ายสะสม 33,754 ล้านบาท แบ่งเป็นเงินที่ประชาชนจ่าย 17,236 ล้านบาท และภาครัฐร่วมจ่ายอีก 16,518 ล้านบาท ยอดใช้จ่ายเฉลี่ย 181 บาทต่อครั้ง โดยจังหวัดที่มีการใช้จ่ายสะสมมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ กรุงเทพมหานคร สงขลา นครศรีธรรมราช ชลบุรี และเชียงใหม่ ตามลำดับ ซึ่งโครงการระยะที่ 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจระดับฐานรากให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ระยะที่ 2 นี้ แบ่งกลุ่มผู้ใช้สิทธิเป็น 2 กลุ่ม คือ 1. ผู้ใช้สิทธิเดิม ไม่เกิน 10 ล้านคน จะได้รับสิทธิวงเงินสนับสนุนจากรัฐเพิ่มเติมคนละ 500 บาท ในวันที่ 1 มกราคม 2564 ซึ่งรวมกับวงเงินเดิม 3,000 บาท เป็น 3,500 บาท สามารถใช้จ่ายได้ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2564 2. ผู้ลงทะเบียนใหม่ ไม่เกิน 5 ล้านคน จะได้รับสิทธิวงเงินสนับสนุนจากรัฐคนละ 3,500 บาท สำหรับใช้จ่ายตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม – 31 มีนาคม 2564

ณ วันที่ 27 ธันวาคม 2563 มีร้านค้าลงทะเบียนเข้าร่วมโครงการแล้วกว่า 1.1 ล้านร้านค้า และมีผู้ใช้สิทธิแล้วจำนวน 9,565,644 คน โดยมียอดค่าใช้จ่ายสะสม 49,049.80 ล้านบาท แบ่งเป็นเงินที่ประชาชนจ่าย 25,100.50 ล้านบาท และภาครัฐร่วมจ่ายอีก 23,949.20 ล้านบาท โดยจังหวัดที่มีการใช้จ่ายสะสมมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ กรุงเทพมหานคร สงขลา ชลบุรี เชียงใหม่ และสุราษฎร์ธานี ตามลำดับ (กระทรวงการคลัง, 2563)

ณ วันที่ 3 มกราคม 2564 มีผู้ใช้สิทธิตามโครงการคนละครึ่ง ระยะที่ 2 แล้ว จำนวน 12,050,115 คน โดยมีการใช้จ่ายของกลุ่มผู้ได้รับสิทธิเดิมจำนวน 9,536,644 คน ใช้จ่ายสะสม 52,358.30 ล้านบาท และผู้ได้รับสิทธิใหม่จำนวน 2,513,471 คน ใช้จ่ายสะสม 1,073.6 ล้านบาท รวมยอดการใช้จ่ายสะสม 53,431.90 ล้านบาท แบ่งเป็นเงินที่ประชาชนจ่าย 27,353.40 ล้านบาท และภาครัฐร่วมจ่ายอีก 26,078.50 ล้านบาท โดยจังหวัดที่มีการใช้จ่ายสะสมมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ กรุงเทพมหานคร สงขลา ชลบุรี เชียงใหม่ และนครศรีธรรมราช ตามลำดับ

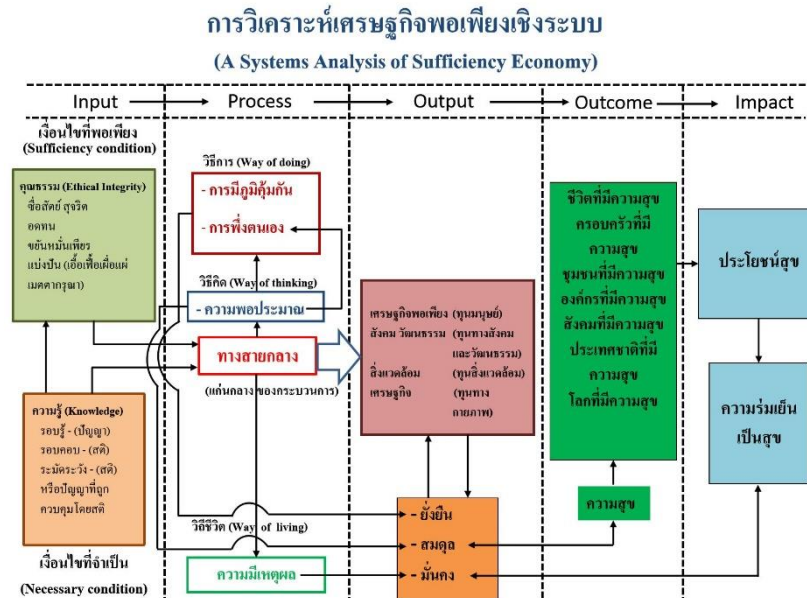
แผนภาพที่ 1.1 รายจ่ายในโครงการคนละครึ่ง

แผนภาพ 1.1 ในช่วงแรกของการใช้โครงการคนละครึ่ง ดูเหมือนการเข้าถึงประชาชนยังน้อย อาจเนื่องจากประชาชนยังไม่แน่ใจและไม่ได้เคยเห็นโครงการดังกล่าวมาก่อน ประกอบการการใช้แอปพลิเคชันต่าง ๆ ยังน้อย โดยเฉพาะประชากรที่มีช่วงวัยที่ไถ่ล้วยสูงอายุ หลังจากมีผู้เริ่มใช้และใช้ได้จริง ลดค่าใช้จ่ายได้ และมีการพูดคุยกันต่อ ๆ กัน ไปว่าใช้ได้ประหยัดได้มาก จึงเริ่มมีผู้สนใจมากขึ้นเรื่อย ๆ เห็นได้จากแผนภาพที่ 1.1 ที่แนวโน้มน้อยมากในเดือนตุลาคม 2563 และมีจำนวนเพิ่มขึ้นเล็กน้อยในช่วงเดือนพฤศจิกายน 2563 แต่จะเห็นว่าประชาชนสนใจอย่างมากในเดือนธันวาคม และเดือนมกราคม 2564

ในบทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเชิงระบบมาวิเคราะห์โครงการคนละครึ่ง เพื่อให้เห็นว่าโครงการดังกล่าวเป็นแนวทางหนึ่งในการพึ่งพาตนเองทั้งของรัฐและภาคประชาชน

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการวิเคราะห์เศรษฐกิจพอเพียงเชิงระบบ

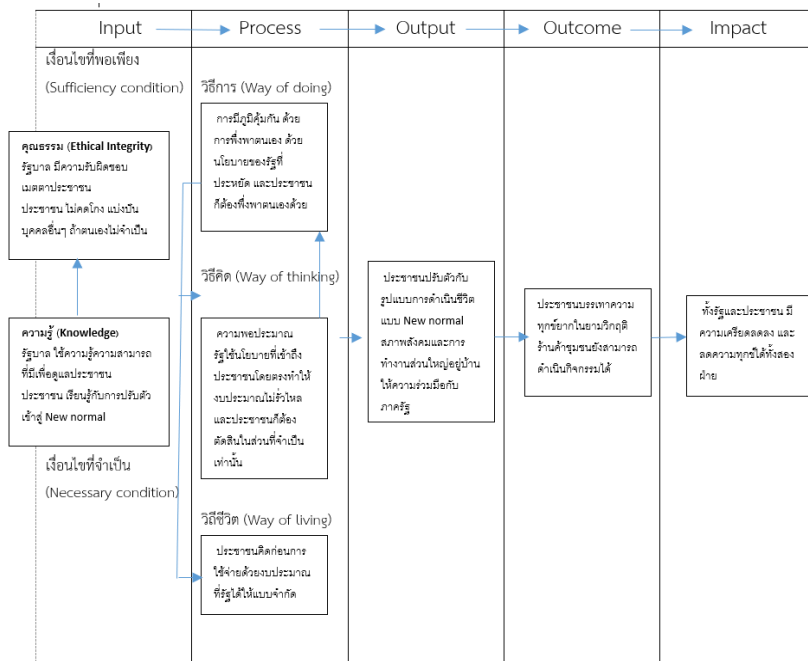
สำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ (2549, หน้า 12-14) องค์ประกอบของการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงประกอบด้วย 3 ห่วง 2 เงื่อนไข คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล ภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว และเงื่อนไขสำคัญเพื่อให้เกิดความพอเพียง คือ เงื่อนไขคุณธรรม เงื่อนไขความรู้ ในที่นี้ขอยกแผนภาพการวิเคราะห์เศรษฐกิจพอเพียงเชิงระบบ (A Systems Analysis of Sufficiency Economy) ของศาสตราจารย์ ดร.อภิชัย พันธเสน (2558) เป็นต้นแบบในการวิเคราะห์โครงการคนละครึ่งด้วยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

แผนภาพที่ 1.2 การวิเคราะห์เศรษฐกิจพอเพียงเชิงระบบ (อภิชาติ พันธเสน, 2558)

การวิเคราะห์โครงการคนละครึ่งด้วยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

จากแผนภาพที่ 1.2 เป็นต้นแบบของการวิเคราะห์โครงการคนละครึ่งด้วยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระบบ ดังนั้น ผู้เขียนจึงได้นำแผนภาพดังกล่าวมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์โครงการคนละครึ่ง ดังแผนภาพที่ 1.3

แผนภาพที่ 1.3 การวิเคราะห์โครงการคนละครึ่งด้วยแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

แนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง “เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในรัชกาลที่ 9 ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 30 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์เศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ (สุเมธ เหลืองจิติริมงคล, 2550) คำนิยามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว และเงื่อนไข 2 ข้อ คือ ความรู้ และคุณธรรม บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์นำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาวิเคราะห์โครงการคนละครึ่งโดยมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนสำคัญเริ่มจากคุณธรรมและความรู้ก่อน ถ้าขาด 2 เงื่อนไขนี้ กระบวนการหรือคุณลักษณะทั้ง 3 ก็จะไม่เกิดขึ้น เนื่องจากโครงการนี้เป็นโครงการของภาครัฐ หลักคุณธรรมจำเป็นต้องเริ่มจากแนวคิดของรัฐที่ต้องใช้หลักคุณธรรม คือ สติ ปัญญา ความพอกเพียร ซื่อสัตย์ สุจริต ู้ รัก สามัคคี ไม่โลภ ไม่ตระหนี่ และมีการแบ่งปันให้ผู้อื่น และเงื่อนไขที่ 2 คือ ความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้ในวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน มีความรอบคอบที่นำความรู้เหล่านั้นมาใช้ในการวางแผน และปฏิบัติ (สุเมธ เหลืองจิติริมงคล, 2550) จากโครงการคนละครึ่งเป็นโครงการของรัฐแนวใหม่ที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน เป็นการนำความรู้ลักษณะที่เป็น New Normal มาใช้กับภาคประชาชน ทำให้ประชาชนได้เรียนรู้ หรือมีความรู้ในการใช้ Digital Currency ซึ่งเป็นการให้ความรู้อย่างประหยัด หรือเรียกว่าลงทุนการถ่ายทอดความรู้ไปสู่ภาคประชาชนด้วยการปฏิบัติจริง ซึ่งถือว่าเป็นหลักการหนึ่งของการคิดแบบมีคุณธรรม ซึ่ง 2 เงื่อนไขนี้ นำไปสู่วิถีคิด (เป็นนโยบายที่เข้าถึงประชาชนโดยตรง) วิธีการคือ โครงการนี้ทำให้ประชาชนต้องคิดก่อนใช้ (เป็นการประหยัดงบประมาณ และการพึ่งพาตนเองของประชาชน) วิถีชีวิต คือ ประชาชนต้องจ่ายครึ่งหนึ่งรัฐออกให้ครึ่งหนึ่ง เป็นวิถีชีวิตที่ต้องพึ่งพาตนเองด้วยส่วนหนึ่งไม่พึ่งพาเพียงรัฐเท่านั้น และรัฐก็ประหยัดงบประมาณได้ส่วนหนึ่ง นำไปสู่ Output คือ ประชาชนปรับตัวกับการดำเนินชีวิตแบบ New Normal ซึ่ง Outcome คือ ประชาชนสามารถปรับตัวเองได้อย่างง่ายดาย และรัฐก็สามารถบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนได้ ในช่วงที่เกิดวิกฤติ สุดท้ายประชาชนมีความทุกข์น้อยลง

ผู้เขียนได้นำเสนอตั้งในแผนภาพที่ 1.3 ในแผนภาพนี้ จะเห็นได้ว่าทั้งภาครัฐและประชาชน ถ้าร่วมมือกันและนำหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติอย่างเข้าใจและระมัดระวังสุดท้ายจะเกิดความสุข หรือบรรเทาความทุกข์ที่เกิดขึ้นในช่วงวิกฤติ จะเห็นได้ว่า Input สำคัญคือ เงื่อนไขของความรู้ ซึ่งเป็นการใช้ความรู้ทั้งภาครัฐและประชาชน และคุณธรรมก็เช่นกันทั้งภาครัฐและประชาชน ต้องคิดดี มีเมตตา เอื้อเฟื้อ ไม่เอาเปรียบซึ่งกันและกัน จนนำไปสู่กระบวนการ (Process) วิถีคิดที่พอประมาณ วิธีการที่ต้องพึ่งพาตนเองทั้งภาครัฐและประชาชน จนนำไปสู่วิถีชีวิตที่ต้องใช้จ่ายเท่าที่จำเป็นเท่านั้น นำไปสู่ Output ที่ประชาชน ต้องปรับตัวกับรูปแบบการดำเนินชีวิตแบบ

New Normal ในสภาพสังคมและการทำงานส่วนใหญ่อยู่บ้านและจำเป็นต้องให้ความร่วมมือกับภาครัฐเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม สุดท้าย ประชาชนบรรเทาความทุกข์ยากในยามวิกฤติ ร้านค้าชุมชนยังสามารถดำเนินกิจกรรมได้นำไปสู่ Impact ทั้งรัฐและประชาชน มีความเครียดลดลง และลดความทุกข์ได้ทั้งสองฝ่าย

สรุป

จากโครงการคนละครึ่งถือว่ารัฐบาลประสบความสำเร็จในการบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชน ประชาชนได้เรียนรู้การใช้ระบบ Digital Currency โดยการรับจ่ายเงินผ่านระบบ Digital เป็นการให้ความรู้แก่รัฐ และการได้รับความรู้ของประชาชน การใช้จ่ายต้องคิดเพราะเป็นการใช้จ่ายที่ต้องจ่ายเองครึ่งหนึ่ง เป็นหลักการด้านคุณธรรม รัฐใช้งบประมาณอย่างระมัดระวัง ประชาชนใช้เงินตนเองอย่างระมัดระวังเพราะต้องจ่ายเองครึ่งหนึ่ง ทำให้เกิดหลักความพอประมาณ มีเหตุผล และการ

มีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ดังผลการวิเคราะห์ทางเศรษฐกิจนี้ “ผลการคาดการณ์ว่า GDP ในไตรมาสแรกปีนี้ จะยังติดลบ 4% เมื่อเทียบกับปีก่อน ลดลงจากเดิมที่เคยคาดไว้ติดลบ 2.2% ซึ่งการระบาดระลอกใหม่นี้จะรุนแรงน้อยกว่าในรอบแรก ที่ GDP ไตรมาสที่ 2 ปีก่อนติดลบ 12.1% ศูนย์วิจัยกรุงศรี มองว่า ในปี 2564 การบริโภคภาคเอกชนจะขยายตัวเหลือ 1.8% จาก 2.5% จากการใช้จ่ายของผู้บริโภคในไตรมาสแรกหดตัวลง ขณะที่อัตราการว่างงานและหนี้ภาคครัวเรือนที่เพิ่มขึ้นจะจำกัดอัตราการเติบโตของภาคการบริโภค การส่งออกคาดว่าจะเติบโตได้ 3.8% จากเดิมคาด 4.5% การลงทุนภาคเอกชนคาดว่าจะขยายตัว 2.9% ลดลงจากเดิมคาด 3.2% คาดการณ์จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่ 4.0 ล้านคน เทียบกับ 6.7 ล้านคนในปี 2563” (ฐานเศรษฐกิจ, 2564, บทบรรณาธิการ) จากข้อมูลการวิเคราะห์ข้างต้นทำให้เชื่อว่ามาตรการต่าง ๆ ของรัฐช่วยในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจได้ ซึ่งเป็นการดำเนินนโยบายบนหลักคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สุดท้ายนำไปสู่ความสุข (บรรเทาความทุกข์) ในทุกระดับ

รายการอ้างอิง

- กระทรวงการคลัง. (2563, 29 กันยายน). **โครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ และโครงการคนละครึ่ง**. สืบค้น 14 มกราคม 2564, จาก <https://www.คนละครึ่ง.com/assets/download/ข่าวแถลงกระทรวงการคลังฉบับที่%20104-2563.pdf>
- กระทรวงการคลัง. (2563, 2 ตุลาคม). **โครงการคนละครึ่ง ลงทะเบียนร้านค้าวันแรกคึกคัก มีร้านค้าลงทะเบียนเข้าร่วมกว่า 1.6 แสนร้านค้า**. สืบค้น 14 มกราคม 2564, จาก <https://www.คนละครึ่ง.com/assets/download/ข่าวแถลงกระทรวงการคลังฉบับที่%20107-2563.pdf>
- กระทรวงการคลัง. (2563, 15 ตุลาคม). **โครงการคนละครึ่งเริ่มลงทะเบียนวันนี้**. สืบค้น 14 มกราคม 2564, จาก <https://www.คนละครึ่ง.com/assets/download/ข่าวแถลงกระทรวงการคลังฉบับที่%20111-2563.pdf>
- กระทรวงการคลัง. (2563, 16 ตุลาคม). **โครงการคนละครึ่ง ประชาชนให้ความสนใจอย่างล้นหลาม ลงทะเบียนครั้งแรกกว่า 3.8 ล้านคน**. สืบค้น 14 มกราคม 2564, จาก <https://www.คนละครึ่ง.com/assets/download/ข่าวแถลงกระทรวงการคลังฉบับที่%20112-2563.pdf>
- กระทรวงการคลัง. (2563, 21 ตุลาคม). **โครงการคนละครึ่งจะเริ่มใช้จ่ายวันแรกในวันที่ 23 ต.ค. 63 นี้**. สืบค้น 14 มกราคม 2564, จาก <https://www.คนละครึ่ง.com/assets/download/ข่าวแถลงกระทรวงการคลังฉบับที่%20113-2563.pdf>
- กระทรวงการคลัง. (2563, 26 ตุลาคม). **โครงการคนละครึ่ง 3 วันแรกมียอดใช้จ่ายรวมกว่า 500ล้านบาท**. สืบค้น 14 มกราคม 2564, จาก <https://www.คนละครึ่ง.com/assets/download/ข่าวแถลงกระทรวงการคลังฉบับที่%20116-2563.pdf>
- กระทรวงการคลัง. (2563, 27 ตุลาคม). **การโอนเงินให้ร้านค้า “โครงการคนละครึ่ง”**. สืบค้น 14 มกราคม 2564, จาก <https://www.คนละครึ่ง.com/assets/download/ข่าวแถลงกระทรวงการคลังฉบับที่%20119-2563.pdf>
- กระทรวงการคลัง. (2563, 28 ตุลาคม). **โครงการคนละครึ่งมีผู้ลงทะเบียนครบ 10 ล้านคนแล้ว**. สืบค้น 14 มกราคม 2564, จาก <https://www.คนละครึ่ง.com/assets/download/ข่าวแถลงกระทรวงการคลังฉบับที่%20120-2563.pdf>
- กระทรวงการคลัง. (2563, 2 พฤศจิกายน). **รับใช้จ่ายภายใน 14 วัน เพื่อรักษาสีทธิโครงการคนละครึ่ง**. สืบค้น 14 มกราคม 2564, จาก <https://www.คนละครึ่ง.com/assets/download/ข่าวแถลงกระทรวงการคลังฉบับที่%20126-2563.pdf>

- กระทรวงการคลัง. (2563, 4 พฤศจิกายน). **คลังประสาน ปอศ. ดำเนินการกับผู้กระทำผิดโครงการคนละครึ่ง**. สืบค้น 14 มกราคม 2564, จาก <https://www.คนละครึ่ง.com/assets/download/ข่าวแถลงกระทรวงการคลังฉบับที่%20128-2563.pdf>
- กระทรวงการคลัง. (2563, 6 พฤศจิกายน). **โครงการคนละครึ่งจะเปิดลงทะเบียนในวันพุธที่ 11 พฤศจิกายน 2563 (11/11)**. สืบค้น 14 มกราคม 2564, จาก <https://www.คนละครึ่ง.com/assets/download/ข่าวแถลงกระทรวงการคลังฉบับที่%20129-2563.pdf>
- กระทรวงการคลัง. (2563, 18 พฤศจิกายน). **โครงการคนละครึ่งจะเปิดลงทะเบียนเพิ่มเติมอีกครั้งในวันที่ 19 พฤศจิกายน 2563**. สืบค้น 14 มกราคม 2564, จาก <https://www.คนละครึ่ง.com/assets/download/ข่าวแถลงกระทรวงการคลังฉบับที่%20138-2563.pdf>
- กระทรวงการคลัง. (2563, 28 พฤศจิกายน). **ความเห็นต่อโครงการคนละครึ่ง**. สืบค้น 14 มกราคม 2564, จาก <https://www.คนละครึ่ง.com/assets/download/ข่าวแถลงกระทรวงการคลังฉบับที่%20146-2563.pdf>
- กระทรวงการคลัง. (2563, 2 ธันวาคม). **โครงการคนละครึ่งและโครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐระยะที่ 2**. สืบค้น 14 มกราคม 2564, จาก <https://www.คนละครึ่ง.com/assets/download/ข่าวแถลงกระทรวงการคลังฉบับที่%20150-2563.pdf>
- กระทรวงการคลัง. (2563, 8 ธันวาคม). **โครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐและโครงการคนละครึ่ง ระยะที่ 2**. สืบค้น 14 มกราคม 2564, จาก <https://www.mof.go.th/th/view/attachment/file/3135343635/ข่าวแถลงกระทรวงการคลังฉบับที่%20155-2563%20%28โครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ/20%และโครงการคนละครึ่ง/20%ระยะที่%20%29.pdf>
- กระทรวงการคลัง. (2563, 28 ธันวาคม). **ผู้ได้รับสิทธิโครงการคนละครึ่ง ระยะที่ 2 รีบยืนยันตัวตน**. สืบค้น 14 มกราคม 2564, จาก <https://www.mof.go.th/th/view/attachment/file/3135353133/ข่าวแถลงกระทรวงการคลังฉบับที่%20163-2563%20%28ผู้ได้รับสิทธิโครงการคนละครึ่ง/20%ระยะที่%20%20รีบยืนยันตัวตน%29.pdf>
- กระทรวงการคลัง. (2564, 4 มกราคม). **ความคืบหน้าโครงการคนละครึ่ง**. สืบค้น 14 มกราคม 2564, จาก <https://www.คนละครึ่ง.com/assets/download/ข่าวแถลงกระทรวงการคลังฉบับที่%203-2564.pdf>
- ฐานเศรษฐกิจ. (2564). **รัฐบาลทำได้ตามแผน เศรษฐกิจไทยเดินต่อ**. สืบค้น 14 มกราคม 2564, จาก <https://www.thansettakij.com/content>
- สุเมธ เหลืองจิติมงคล. (2550). ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แนวคิดและการนำไปประยุกต์ใช้. **วารสารเศรษฐกิจและสังคม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ**, 44(2), 74-78.
- อภิชัย พันธเสน. (2558). **การวิเคราะห์เศรษฐกิจพอเพียงเชิงระบบ**. สืบค้น 14 มกราคม 2564, จาก <http://oknation.nationtv.tv/blog/ministryoflearning/2016/08/16/entry-1>